

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

פניני הלכה

נמצא בעמוד השלישי

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

כי דבר ה' בזה (במדבר טו. לא)

מובא ב'מדרש הגדול' למהר"ד עדני זצ"ל: כי דבר ה' בזה, זה האומר מאי אפיקורס, רב ור' חנינה דאמרי זה המבזה תלמידי חכמים. ור' יוחנן ור' יהושע בן לוי דאמרי זה המבזה חבירו בפני תלמידי חכמים. אלא למאן דאמר המבזה תלמידי חכמים עצמן אפיקורוס האוי, המגלה פנים בתורה כגון מאן, כגון מנשה בן יחזקיהו. ואיכא דמתני לה אמגלה פנים בתורה. רב ור' חנינה דאמרי זה המבזה תלמידי חכמים. ור' יוחנן ור' יהושע בן לוי דאמרי זה המבזה חבירו בפני תלמידי חכמים. בשלמא למאן דאמר המבזה תלמיד חכמים מגלה פנים בתורה האוי, המבזה חבירו בפני תלמידי חכמים אפיקורוס האוי. אלא למאן דאמר המבזה חבירו בפני תלמידי חכמים מגלה פנים בתורה הוי, אפיקורוס כגון מאן, אמר רב יוסף כגון דאמר ליה מאי אהנו לך רבנן, לדידהו קארו לדידהו תאנו. אמר ליה אבבי ההוא מגלה פנים בתורה נמי הוי, דכתיב אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי (ירמיה לג. כה). אמר רב נחמן דוקא נמי מדכתיב ונשאתי לכל המקום בעבורם (בראשית יח. טו). אלא כגון מאן, כגון דיתבי קמי רביה ונפלא ליה שמעתא בדוכתא אוחריתי, ואמר רבי אמרינן התם, ולא אמר הכי אמר מר. רבא אמר כגון דבי בנימין אסיא, דאמרי מאי אהנו לן רבנן, מעולם לא שארו לן עורבא ולא אסרו לן יונה. רבא כי הוו מיתו טריפאתא לקמיה מן בנימין אסיא, כי הוה חאזי בה טעמא דהתירא, אמר להו תו חזו דקא שארו לכו עורבא. וכי הוה חאזי בה טעמא דאיסורא, אמר להו תו חזו דקא אסרי לכו יונה. רב פפא אמר כגון דאמרי הני רבנן. רב פפא אשתליו ואמר הני רבנן, יתיב תעניתא כולי יומא. לוי בר שמואל ורב הונא בר חייא הוו קא מתקני מטפחות ספרים בי רב יהודה, כי מטו מגלת אסתר, אמרו ליה האי נמי בעיא מטפחת. אמר להו כי האי גונא נמי אפקרותא היא. רב נחמן אמר זה הקורא לרבו בשמו. דאמר ר' יוחנן מפני מה נענש גיחזי, מפני שקרא לרבו בשמו, שנאמר ויאמר גיחזי... זאת האשה וזה בנה אשר החיה אלישע (מלכים ב, ה). עכ"ל לענייננו.

ידועה הגמרא במועד קטן (יז.), א"ר יוחנן מאי דכתיב (מלאכי ב. ה) 'כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא, אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיו, ואם לאו אל יבקשו תורה מפיו, עכ"ל. מאלה הדברים נלמד דרך חכמה ונפלאה לעבוד עם הילדים והתלמידים, כאשר רוצים לרומם בעיניהם את רבניהם מחנכיהם, ובפרט כאשר ילד אינו מכבד די את רבו, יש לומר לו שאנו מאוד נשמח שיכנס ללמוד בכיתה [או ילך לת"ת] אך אינו יכול להיכנס לביתה [או ללכת לת"ת] כי אין הרב דומה בעיניו כמלאך ה', ורק כאשר ירגיש בעצמו שהרב דומה בעיניו כמלאך ה' יחזור ללמוד כהרגלו. נוסף לזאת, יש ילדים רבים שכלל אינם מבינים כיצד צריך להתנהג כאשר הוא נמצא בסמוך לרב, ואין ר"ל שהם מדברים בזלזול ח"ו לרבניהם, אלא מדברים עם הרב בגובה העינים כאילו מדברים עם חבר וניתכן ששורש בעיה זו נעוצה בבית שגם להוריהם מדברים כחברו, וע"כ צריך להסביר להם ברחל בתך הקטנה כיצד ומדוע איך מדברים למי שצריך שיהיה להם יראה מפניו.

עוד למדנו, שכאשר ילד מבזה חברו בפני רבו כגון שמכנה לו שם או לועג לו, מלבד שהמעשה לכשעצמו חמור. עוד נוסף לו שהרי הוא בגדר אפיקורוס כמבואר למעלה. וע"כ יש להסביר זאת לילד ודבר זה יהיה תוספת להרתיעו מפני דברים כאלו, ויגדל בבושת פנים כיאה למדות בני ישראל שהינם רחמנים וביישנים וגומלי חסדים.

וענין כבוד החכמים בדורנו זה צריך תיקון גדול, עקב כמה חכמים בעיניהם אשר איצטלא דרבנן מכסה גיוס, ופותחים פיהם לבלי חק, לזלזל ולפסול כל מי שאינו הולך בדרכם. בושה אמם. ע"כ יש להגדיל יותר ויותר יקרת מעלת הרבנים והה"ב.

יתברך ממעון הברכות האיש היקר במעלות, אשר רב לו בתושיות ועושה רבות ונצורות בעמל רב וטרחות ללא כל פרסומות, אהובינו הרב יאיר נהדי יצ"ו. יה"ר שיתמלאו כל משאלות לבו לטובה, ויראה ברכה והצלחה בכל עמלו, וירבה זרעו כחול ימא, ויעשו כלם רצון קונם באהבה ובשמחה רבה

מחידושי רבותינו

פתרונות 'לפרשת בעלזות'

אחודה חידה! 'ויהי בנוסע' וגו', 'ובנחה יאמר' וגו' (במדבר י' לה-לו) הם ס"ת כמובא בחז"ל. ובפס' ויהי בנוסע יש י"ב תיבות כנגד הפס' האחרון בתורה ולכל האתת, ובפס' ובנחה יאמר יש ז' תיבות כנגד פס' בראשית ברא בתחילת התורה. הזוכה בהגרלה: מי שהכל שלו. מי בתמונה: הרב יעקב צנעני.

אלוהי יחיאל
נחסרה בכתבתה
אך לא בקריאתה
חה לצורך דרשה
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

ויאמר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם עיצית על כנפי בגדיהם לדורותם ונתנו על עיצית הכנף פתיל תכלת, והיה לכם לעיצית וגו' (במדבר טו, לו-לט)

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

ועשו להם עיצית, שמונה חוטין יש בעיצית, נגד שמונה איברים שבהם תלוי הכל, עין אוזן אף פה ידיים רגלים ראש הגוייה הלב. ובאלו כל המצות והעבירות תלוי בהן. ואם עבר, נידון בשבעה מדורי גיהנם והעבירה עצמה. ואם זכה, יעלה למעלה משבעה רקיעים. ולכך פסוק (משלי יד, טו) חכם ירא וסר מרע וכסיל מתעבר ובוטח, מתחיל בח' ומסיים בח'. ולכן התורה נקראת בשמונה אופנים, ורמזים בדבריו דוד (תלים יט, ח-יא). וגם דוד המלך ע"ה עשה באלפא ביתא (שם קיט) שמונה פסוקים בכל אות, להורות כי התורה מכפרת על חטא שחטא בשמונה איברים, עכ"ל הרב נחל קדומים. ואני הצעיר נראה לי להוסיף מעט מזער, כי ראשי תיבות ועשו להם עיצית, אותיות צלו. ר"ל שתזהרו במצות עיצית לפחות בשעת תפלה. וכל הזהיר במצות עיצית כתקנה, כאלו קיים תרי"ג מצוות.

עוד עיצית על כנפי בגדיהם, סופי תיבות תלים. כי מצוה מן המובחר בהשכמה להתעטף בעיצית וללמוד בתלים. ועוד ראשי תיבות גימטריא יעקב, רמז שיעקב אבינו ע"ה היה קורא תלים. זהו שנאמר (תלים כב, ד) ואתה קדוש יושב תהלות ישראל. וזהו חובת גבורא להשלים תרי"ג מצות, לעשות מלבוש רוחני לנשמתו. וסמך עבודה זרה ושבת ועיצית, לומר שכל אחד משלשתן שקול ככל התורה, עכ"ל הרב נחל קדומים.

ואני בענייני נראה לי להוסיף, כי תיבות כנפי בגדיהם לדורותם, ראשי תיבות כבל, וסופי תיבות [בעיצית על כנפי בגדיהם], תלים. כי סגולה כשאדם אסור בכבלי ברזל, יתעטף בעיצית ויעסוק בספר תהלים. ותמצא חמשה ספרים ר"ת גימטריא אהי"ה במספר קטן ועם האותיות, שם של רחמים, והוא כנגד חמשה חומשי תורה שתחלתן גימטריא אהי"ה, שניתנו בזכות האבות שהם ראשי תיבותיהן גימטריא אהי"ה. ובזכות זה ינצל בעה"י.

ויאמר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם עיצית על כנפי בגדיהם לדורותם. עיצית עם ניקודו (והכולל), גימטריא תורה. רמז בזה, שיעשו להם לפחות עשרה בטלנים שיהיו עמלים בתורה בכל יום, לכפר על העמלים בחיי שעה וטרודים אחר טרפיהם ולבקש מזונות בניהם ואנשי ביתם, והולכים ובאים כעופות בעלי כנפים מעיר לעיר ומכרך לכרך למרחקים. וזהו על כנפי, כמו בשביל בעלי כנפים. בגדיהם, לשון בוגדיהם, כלומר ובשביל בוגדים שבהם, שאין בהם יראת שמים, לכפר עליהם גם כן. לדרתם, ר"ל להיות שכינה דר אתם. אי נמי, להיות דור תם, דהיינו שלם מכל חטא. אי נמי לשון דירה, ר"ל להיות להם קיום והעמדה שלימה בזה העולם, בעסק התורה, ולא יתחייבו חס ושלום בעון ביטול תורה. וזהו נוטריקון להם דירה תמן, ר"ל בעולם הזה.

אי נמי ועשו להם עיצית, יש לדרוש על ענין חתן וכלה. עיצית, זו מצות חופה, לשון מציץ מן החרכים (שה"ש ב, ט), שחתן מציץ על הכלה בשעת חופה, וכאלו קיים כל התורה כולה באותה שעה. על כנפי, על ידי כינופיא, שמתכנסים קהלות קהלות לראותם ולשמוח בשמחתם. אי נמי מלשון ופרשת כנפך על אמתך (רות ג, ט), פירוש על ידי פרישת סדין הרקומים על חתן וכלה בעת החופה. וזהו שאמר הכתוב (ישעיה כד, טו) מכנף הארץ ומירות שמענו צבי לצדיק. מכנף, היינו פרישת הסדין. הארץ, זו האשה שנמשלה לארץ. ומירות שמענו, אלו מזמוטי חתן וכלה, שמתכנסין העולם ובאין לשמוע. אי נמי ומירות לשון וכרמך לא תזמור (ויקרא כה, ד), לשון כריתות, שנכרתו כל המקטרגים עליו וכל עונותוקטרוגים. שמענו ועשינו רצון הבורא, זהו צבי לצדיק, רצון צדיק חי העולמים. והיה לכם לעיצית, והיה לשון שמחה, ואותיות הוי"ה ב"ה. לומר לך שצריך לשום תמיד לנגד עיניו שם הוי"ה ב"ה, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תלים נח, ח) שויתי ה' לנגדי תמיד. וכל שכן בעת שמחה. ותהא מחשבתו לשם שמים, לקיום המצוה, לא למלאות חפצו ותאותו. לעיצית, כמו ויציצו מעיר כעשב הארץ (שם עב, טו), כדי לקיים המין. ובזה יזכה לבנים ובני בנים הגונים.

לרפואת
הרה"ג
יחיאל
בן
יוסף
גרפי
בשכחע"י

מתרעננים ומחליפים כוחות בפארק

- לרפואת שירה בת נח לוי בשכחע"י
- לרפואת שושנה בת יחיאל רייבי בשכחע"י
- לזש"ק תומר ישראל בן יעקב ואודליה בת מנשה
- לרפואת יוסף בן משה דנין בשכחע"י

האם יש עניין לנשק בפרשת ציצית את הציציות דוקא בקשרים, או שלא דוקא מתוך השיעור השבועי של מרן הגר"י רצאבי שליט"א מוצש"ק שלח לך התש"ע

שאלה ששאלו: קראנו בפרשת השבוע את פרשת ציצית. נקרא את השאלה מתוך הכתב, מקורות שמנהגינו לנשק את הציציות בקשרים דוקא ולא בפתילות, ויחפש ולא מצא עבדך בספרי ההלכה וכו'. דהיינו, לפי דבריו הוא שואל מדוע מנשקים את הציציות בקשרים דוקא ולא בפתילות. תמהתי על השואל. אמרתי לו שלפי עניות דעתי לא מקפידים על זה, והדבר הוא לאו דוקא. אבל כנראה יש בזה מנהגים. לכן, אם יש כאלו שמקפידים לנשק בקשרים דוקא, אמרנו ליישב מנהגם. כי חפשתי בפוסקים, בראשונים ובאחרונים, ולא מצאתי אף אחד שמדבר על זה. כתוב שמנשקים את הציציות, כל הציצית קדוש. יכול להיות, שאם יש כאלו שמקפידים לנשק בקשרים דוקא, כמו שאנחנו שומעים, והוא גם אמר שבירר ושאל וכולם נהגו אצלם לנשק דוקא במקום הקשרים, א"כ כנראה שזה תלוי בטעמים.

בציצית כתוב, והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'. לכאורה, איך ע"י מצות ציצית זוכרים את כל מצוות ה'. הפשט הפשוט הוא, כמו כשאדם רוצה להזכיר משהו לחברו, מבקש ממנו שיעשה לו דבר מסויים, איך חבירו יזכור, הרי הוא הולך בדרך וטרוד? לכן הוא עושה לו קשר בבגד, ועי"ז כשיראה את הקשר, יהיה לו סימן ויזכור. גם בציצית, הקשר זה כמו סימן לזכור את כל מצוות ה'. פירוש זה מובא בראשונים.

אבל ישנם רמזים בדבר, רש"י אומר כיון שציצית בגימטריא ת"ר, ויש עוד שמונה חוטים וחמשה קשרים, יוצא בגימטריא תרי"ג. אבל אין זה אלא לפי אלה שעושים חמשה קשרים, לא כמו המנהג שלנו. רק בתקופות האחרונות הם נהגו לעשות חמשה קשרים, ויש בראשונים שיטות כאלה. בכל אופן, לפי מנהגם בודאי שאין הבדל, ואולי אפילו אדרבה, השמונה חוטים הם חלק מהרמז.

אבל לפי מנהגינו, אנחנו עושים דוקא שבע חוליות. והסברנו בעבר, שלא לחנם אבותינו נהגו שבע חוליות דוקא, ולא שלש עשרה חוליות. מפני שישנם כאלה החושבים אדרבה, שלש עשרה זה מצוה מן המובחר, כי כתוב בגמ' מנחות וברמב"ם הפוחת לא יפחות משבע והמוסיף לא יוסיף יותר משלש עשרה, א"כ לכאורה אפשר להבין בפשטות ששלש עשרה יותר טוב, ואפילו יש בזה רמז כנגד שבעה רקיעים וששה אווירים, נמצא שעדיף יותר לעשות שלש עשרה חוליות. אבל אבותינו בכל הדורות לא נהגו כך. ואם אתם רואים כאלו שעושים שלש עשרה בזמן האחרון, זה בא להם מאנשי הכת, או שנגררו אחריהם בלי להבין, או שלא ידעו מה המסורת מדורי דורות. אפילו רבינו אברהם בן הרמב"ם כותב בספרו המספיק לעובדי ה', נכון שכתוב כך ברמב"ם, אבל המנהג לעשות שבע. יש החושבים שאבותינו עשו שבע, כי לא היתה להם אפשרות לעשות ציצית ארוכה כמו שהיום בזמנינו, ולכן היו מצמצמים קצת בשיעור. אם יעשו שלש עשרה זה יתפוס יותר מקום. כי הרי צריך שליש קשרים ושני שליש חוטים, א"כ היו צריכים שיעור יותר גדול. אבל אינני חושב כי זו היא הסיבה. נראה לי שהסיבה האמיתית שיש לעשות שבע בדוקא, מאחר וזה כנגד שבעה רקיעים ועוד ששה אווירים שביניהם כמבואר בגמ', הדבר רמוז יותר בצורה הזאת כפי שאנחנו עושים, שבעה קשרים וששה אווירים שביניהם. אבל כשאתה מוסיף עוד שש חוליות, החוליות הנוספות לא מזכירות את האווירים, אתה רק מסביר שזה מתחלק שבעה לרקיעים וששה לאווירים. אבל כשבמציאות אתה עושה שבעה קשרים וביניהם ששה אווירים, הרבה יותר ניכר ומודגש במציאות הרמז של שבעה רקיעים וביניהם ששה אווירים, כי יש חלל בין אחד לשני, לכן בדוקא עשו כך. יוצא לפי זה, כשאנחנו אומרים וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה', מסתכלים על שבע החוליות, וזה רומז את התרי"ג, ציצית ת"ר, ושבע חוליות, שהם י"א עם האווירים, ממילא יותר ניכר הדבר.

לכן מובן מדוע ישנם הנוהגים לנשק בקשרים בדוקא. כי הרמז העיקרי, הוא בקשרים, בהם יש יותר את ההיכר. זה מסביר רק למה הם העדיפו לנשק בקשרים. אבל למעשה, בכל הציצית יש קדושה. אין בזה הלכות, אין בזה קפידות, לא מצאנו אף אחד שדייק בזה, שיהיה כך או כך. אין בזה שום הלכה, ולא שום מנהג קבוע. לפי דברינו דלעיל, לכאורה יהיה עדיף לנשק בקשרים, אבל אי אפשר לקבוע זאת בתורת מנהג. רק עכשיו אחרי שאנחנו מטעמים את זה, נראה שיש עניין לנשק בקשרים.

מהליכות אבותינו

מדברים בלשון קצרה וחכמה

כל מי שהיה בסביבת זקיננו, נתן לבו שלא הרבו לדבר בדברי העולם הזה, ואם היו צריכים לדבר היו מקצרים בדבריהם, ואף כשהיו צריכים להגדיר אדם וכיו"ב, היו אומרים מילה המרמזת לדבר, וממנה מבין השומע במה מדובר. דוגמא קטנה לזה, כשהיו רוצים לומר על אדם שהוא מרשיע היו אומרים [מתורגם מלשון ערבית] 'הוא משל ויעפילו', ר"ל, הוא כמו אלו שכתוב עליהם במרגלים 'ועפילו לראש ההר' שעל אף אזהרת משה אותם לא הקשיבו, והתרגום מפרש 'ארשיעו'. וכן על זה הדרך כללו בלשונם הקצרה דברים ארוכים ומסועפים. וכבר אמרו חכמים (אבות א. י) 'מרבה דברים מביא חטא'.

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,
דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיא נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל,
יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה

חכמי תימן

הרב זכריה בן אייר מדאר הלוי זצ"ל
 נולד בעיירה אלהגר במחוז חידאן. חי לפני כמאה וחמישים שנה.
 היה מהמנהיגים של העליה בשנת תרס"ז-תרס"ט שעלו והשתכנו בשעריים.
 ארגן שיעורי תורה לעובדים בחקלאות בהפסקות שבעבודה.
 הוסמך לרבנות בארץ ע"י הרב אברהם קוק, מונה לרב שכונת מרמורק ואפרים ברחובות.
 נפטר בשנת תשכ"ז. תנצב"ה

אשרי האמהות היקרות
 אשר מידי פעם בפעם
 כשמסיימים הגנים פרשה אן
 מסכת

אופות עוגות
 בעמל רב
 ובטוב טעם,

מגדלות ומייקרות התורה בעיני
 בניהם ובעיני התלמידים כולם.
 יה"ר שיזכו לראות ילדיהם
 עולים במעלות התורה והיראה,
 עושים רצון ה' ב"ה באהבה
 רבה, ומגדולי הדור הבא.

הערות הארות ותשובות לחידות
 ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
 או במייל:
 e0504150896@gmail.com

תפארת בנים

ממשיכים בחגיגות הסיומים...

תלמידי כיתה א' יצאו להתרענן בטיילת לאחר עמל רב ושינויים רבים, ואף זכו עתה לסיים פרשת מקץ. יה"ר שיזכו לברך על גמרה של תורה אכ"ר

בדרכיהם אתהלך....

אין כחן של ישראל אלא בתפילה (ה"ב)

לפתע ירד עליהם גשם עז, מלווה בברד. הם לא יכלו להמשיך בדרכם, ונאלצו לשוב על עקבותיהם.

הערבים שסברו כי אך מקרה הוא, החליטו לדחות את הפשיטה למוצאי שבת. אך גם הפעם נודע הדבר ליהודים, באמצעות הערבי, ידידו של שולם חשבון. הערבי סיפר לידידו גם את הנס שאירע ליהודים ללא ידיעתם, שכן בשכונת היהודים לא ירד גשם כלל.

במוצאי שבת התאספו היהודים שוב לאמירת תהילים וסליחות עד הבוקר, בעוד הערבים מתקרבים לשכונת היהודים. גם הפעם, כשהגיעו לקרבת העיר, אירע נס: הערבים לא ראו לפנייהם אלא הרים, והעיר כמו נעלמה מעיניהם. רק אז עמדו על טעותם, והבינו כי אין להם רשות לפגוע ברכושם של היהודים. הם אמרו זה לזה: "אם ירד עלינו גשם שלא בזמנו, וגם איננו רואים את העיר, אות היא מן השמים כי ה' שומר על היהודים".

למחרת, ביום ראשון, ביקר השיך גאברי את הרב יחיא עומיסי, ושאלו: "מה עשיתם אמש? איזו תפילה התפללתם?" וסיפר לו את כל המעשה, ונתקדש שם שמים.

(וכרון תימן עמי ל"ו)

לזשיק

יובל בן דוד

ורות בת זכריה

לזשיק

שלום בן יעקב ומירב

טליה בת מנשה